

30.1.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@stm.fi
tiedoksi: Hannu Ijäs
Inka Hassinen

Lausuntopyyntö 13.12.2017, STM/3551/2017, STM090:00/2017

Työttömyysvakuutusrahaston lausunto

Työttömyysvakuutusrahasto on tutustunut luonnokseen hallituksen esitykseksi sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n tietosuoja-asetuksen johdosta.

Työttömyysvakuutusrahasto kiittää mahdollisuudesta antaa asiasta lausunto ja esittää Työttömyysvakuutusrahastoa koskevilta osin lausuntonaan seuraavaa.

Työttömyysvakuutusrahaston tehtävistä on säädetty työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998, jatkossa rahoituslaki). Erityisesti rahoituslain 10 § 1 momentin 2, 3, 5 ja 6 kohdassa säädettyihin tehtäviin voi liittyä henkilötietojen käsittelyä. Edellä mainittujen tehtävien hoidossa nojaututaan ulkoisiin tietolähteisiin. Käytännössä tietoja saadaan mm. työnantajalta, Verohallinnolta, ETK:lta, työttömyyskassoilta ja Kansaneläkelaitokselta. Tietojensaantioikeuksista ja tiedon luovuttamisen velvoitteista säädetään

- 10 § 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tehtävän (työttömyysvakuutusmaksujen määrääminen, perintä ja valvonta) osalta 21 b, 22 ja 22 a §
- 10 § 1 momentin 3 kohdassa säädetyn tehtävän (työnantajan omavastuumaksujen määrääminen) osalta 24 d ja 24 e §
- 10 § 1 momentin 5 kohdassa säädetyn tehtävän (Peruasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisten korvausten maksaminen ja periminen) osalta sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa täytäntöönpanoasetuksessa (987/2009).
- 10 § 1 momentin 6 kohdassa säädetyn tehtävän (koulutuskouvaus) laissa koulutuksen korvauksesta (1140/2013) 8 §

Edellä todettujen säännösten nojalla saadut tiedot ovat välttämätön edellytys Työttömyysvakuutusrahaston lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Työttömyysvakuutusrahasto

Postiosoite: PL 191, 00121 Helsinki • Katuosoite: Kansakoulukuja 1, 00100 Helsinki • Puh.: 09 6803 7380 • Fax: 09 6803 7358
Sähköposti: etunimi.sukunimi@tvr.fi • www.tvr.fi • Y-tunnus: 1098099-7

30.1.2018

Esitetyt muutokset ja niiden arviointi

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi tietosuoja-asetuksen johdosta siten, että lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 25.5.2018. Esityksen tavoitteena on saattaa kansallinen sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntö yhteensopivaksi tietosuoja-asetuksen kanssa. Osana kokonaisuutta Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia (555/1998, rahoituslaki) esitetään muutettavaksi seuraavasti:

- lisätään määritelmä tietosuoja-asetuksesta 1 a §:ään
- kumotaan 26a §:n viimeisen virkkeen informatiivinen viittaus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja henkilötietolakiin
- Lisätään uusi 26 f §, jossa säädettäisiin automaattisten päätösten antamisesta tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen automaattisten päätösten antamisen mahdollistamiseksi Työttömyysvakuutusrahastolle rahoituslain 10 §:n 2 ja 3 kohtien mukaisten tehtävien toimeenpanossa

Työttömyysvakuutusrahaston kannalta 1 a §:ään tehtävä lisäys on informatiivinen viittaus EU:n tietosuoja-asetukseen.

26 a §:n viimeisen virkkeen poistamisessa on taas esityksen mukaan kyse tarpeettoman informatiivisen viittauksen poistamisesta. Jatkossa henkilötietolain korvaa tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki, jotka tulevat sovellettavaksi niiden soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti ilman viittausta. Myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki tulee jatkossakin yleislakina sovellettavaksi sen soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti ilman viittaustakin.

Rahoituslain 22 f §:ssä on säädetty julkisuuslain soveltamisesta Työttömyysvakuutusrahaston toiminnassa osin julkisuuslakia täydentävästi. Selvytyden vuoksi Työttömyysvakuutusrahasto käsityksensä toteaa, että rahoituslain 26 a §:n viimeisessä virkkeessä olevan viittaussäännöksen poistamisen jälkeen rahoituslain 26 a §:ssä säädettyyn Työttömyysvakuutusrekisteriin tallennettuihin tietoihin sovelletaan julkisuuslakia siten, kuin rahoituslain 22 f §:ssä on säädetty.

Uusi 26 f § mahdollistaa Työttömyysvakuutusrahastolle automaattisten päätösten antamisen työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Säännös on välttämätön Työttömyysvakuutusrahaston tehtävien hoitamiseksi tehokkaasti hyödyntäen digitalisaation ja kansallisen tulorekisterin käyttöönoton mahdollisuudet. Jo nyt työttömyysvakuutusmaksut määrätään pitkälle automatisoidussa massakäsittelyssä ja tulevaisuudessa kansallisten tulorekisterin käyttöönoton myötä käsittelyprosesseja automatisoidaan entisestään.

Esityksen 26 f §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että oikeus tehdä automaattisia päätöksiä liittyy työttömyysvakuutusmaksujen

30.1.2018

määräämisen, perinnän ja valvonnan prosessiin (rahoituslain 10 § 1 momentin 2 kohta) sekä työnantajan omavastuumaksujen määräämiseen (rahoituslain 10 § 1 momentin 3 kohta). Yksityiskohtaisissa perusteluissa automaattinen päätöksenteko on siten rajattu suppeammaksi, kuin ehdotetun 26 f §:n sanamuoto.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole mainittu esimerkiksi mahdollisuutta automaattisten päätösten antamiseen rahoituslain 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun koulutuksen korvaamisesta annetun lain (1140/2013) mukaisten korvausten toimeenpanossa (jatkossa koulutuskorvauksen toimeenpano). Koulutuskorvaus vähennetään koulutuskorvauksesta annetun lain 8 §:n mukaan työnantajalle määrätystä työttömyysvakuutusmaksusta. Automaattisten päätösten antaminen tarkoituksenmukaisessa laajuudessa työttömyysvakuutusmaksujen määräämisen, perinnän ja valvonnan prosessissa edellyttää, että automaattisten päätösten antaminen on mahdollista myös silloin, kun päätös sisältää ratkaisun työnantajan koulutuskorvauksen määrästä.

Edellä todettu huomioiden tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen työttömyysvakuutusmaksujen määräämisen, perinnän ja valvonnan prosessien mahdollistamiseksi Työttömyysvakuutusrahasto pitää tärkeänä, että automaattisten päätösten antaminen on mahdollista kaikkien rahoituslaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi lakiehdotuksen 26 f §:n sanamuodon mukaisesti. Näin rahoituslaissa säädettyjen tehtävien hoitamisessa voidaan teknisen kehityksen niin sallieksa ottaa joustavasti käyttöön automaattisen päätöksenteon mahdollisuus. Työttömyysvakuutusrahasto siksi ehdottaa, että epäselvyyksien välttämiseksi hallituksen esityksen yksityiskohtaisia perusteluita muutetaan siten, ettei automaattisten päätösten käyttöalaa rajoiteta lain sanamuotoa suppeammaksi koskemaan ainoastaan rahoituslain 10 § 1 momentin 2 ja 3 kohdissa tarkoitettuja tehtäviä. Vähintään esitystä olisi täydennettävä viittauksella 10 §:n 2 momentin 6 kohtaan 2 ja 3 kohtien lisäksi. Myös koulutuskorvausasiassa asianosaisella on käytettävissään ne oikeusturvakeinot, jotka hallituksen esitysluonnoksen 26 f §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on esitetty.

Tietosuojasetuksen 18 artiklan 1 a alakohtaa koskevasta poikkeuksesta säätäminen

Tietosuojasetuksen 18 artiklan 1 a alakohdan mukaan rekisteröidyillä on oikeus siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa käsittelyä, jos rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden. Tällöin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa rekisterinpitäjä voi varmistaa tietojen paikkansapitävyyden.

Työttömyysvakuutusrahaston lakisääteisten tehtävien tarkoituksena on turvata rahoituslaissa säädettyjen etuuksien rahoitus. Työttömyysvakuutusrahaston tehtävänä on tässä tarkoituksessa muun ohella määrätä ja periä lakisääteiset työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut sekä periä työnantajan omavastuumaksut. Lisäksi Työttömyysvakuutusrahasto huolehtii Perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisten korvausten maksamisesta ja perimisestä. Edellä mainituissa toimeenpanotehtävissä käsitellään sekä henkilötyönantajia itseään koskevia henkilötietoja sekä työntekijä- ja

30.1.2018

etuudensaajakohtaisia henkilötietoja. Rekisteröidyn oikeus käsittelyn rajoittamiseen saattaisi johtaa siihen, että lakisääteisiä veroluonteisia maksuja ei voitaisi määrätä, periä ja valvoa oikean suuruisena, työnantajan omavastuun mukana ei voitaisi määrätä tai Perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 mukaisia korvauksia maksaa ja periä.

Tietosuoja-asetuksen 23 artiklan perusteella 18 artiklassa säädettyä rekisteröidyn oikeutta voidaan rajoittaa kansallisella lainsäädännöllä tietyin edellytyksin. 23 artiklan mukaan rekisteröidyn oikeutta voidaan rajoittaa, jos kyseisessä rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide, jotta voidaan taata jokin kyseisessä lainkohdassa lueteltu tarkoitus. Kohdan perusteella tällainen tarkoitus voi olla muun muassa jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahan, talousarvioon ja verotukseen liittyvät asiat sekä sosiaaliturva. Kansallisen lainsäädännön, jolla rajoitetaan rekisteröidyn oikeuksia, on sisällettävä tarpeen mukaan erityisiä säännöksiä, jotka koskevat muun muassa käsittelytarkoitusta ja rajoitusten soveltamisalaa.

Työttömyysvakuutusrahaston käsityksen mukaan rahoituslaissa tulisi tietosuoja-asetuksen 23 artiklan nojalla säätää poikkeuksesta rekisteröidyn tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 a alakohdan mukaisen kiellon käyttämiselle Työttömyysvakuutusrahaston rahoituslaissa säädettyjen tehtävien osalta.

Yhteenveto

Työttömyysvakuutusrahasto pitää esitettyjä muutoksia tarpeellisina kansallisen lainsäädännön ja EU:n tietosuoja-asetuksen yhteensovittamiseksi. Lisäksi Työttömyysvakuutusrahasto pitää uuden 26 f §:n lisäämistä rahoituslakiin rahaston lakisääteisten tehtävien tehokkaan toimeenpanon kannalta välttämättömänä.

Työttömyysvakuutusrahasto on perehtynyt esityksen perusteisiin, eikä sillä ole niistä tai muutoinkaan Työttömyysvakuutusrahastoa koskevilta osin hallituksen esityksen luonnoksesta edellä todettujen huomioiden, 26 f §:n perustelutekstin muutosehdotuksen sekä tietosuoja-asetuksen 23 artiklan nojalla tehtävää poikkeusta koskevan lisäehdotuksen lisäksi huomautettavaa.

Työttömyysvakuutusrahasto

Janne Metsämäki
Toimitusjohtaja